

Attachment 1: the Patrick Vermeren case

Van: Jan Jagers <jan.jagers@gmail.com>

Datum: donderdag 24 oktober 2019 om 02:07

Aan: Patrick Vermeren <vermeren.consulent@telenet.be>

Onderwerp: fiat passage

Beste mijnheer Vermeren

Zoals afgesproken stuur ik u hieronder graag de beknopte en in aantal tekens exact bepaalde passage toe voor FactChecker in Knack.

Aangehaalde bronnen geven we mee in een referentielijst onder de tekst, geef ik nog graag mee. Om u daarvan een idee te geven, zie bijvoorbeeld <https://www.knack.be/nieuws/factchecker/factcheck-een-hamburger-kost-eigenlijk-200-euro/article-longread-1518035.html>

Leest u even na op feitelijke fouten en laat u voor morgen (do) 10u iets weten aub?

Veel dank, hartelijke groet

Jan Jagers

Geven vrouwen anders leiding dan mannen? Nee, antwoordde Patrick Vermeren daarop onlangs in *De Morgen*. Vermeren geeft onder meer workshops over leiderschap en teamwerking en publiceerde onlangs het boek *A Skeptic's HR Dictionary*, wat de aanleiding was voor het interview. 'Als we kijken naar mensen die toposities bekleden, dan komen de profielen van mannen en vrouwen vrij goed overeen', zei hij. 'Maar vrouwen in toposities zijn dan ook niet representatief voor de gemiddelde vrouw. We weten uit de evolutionaire psychologie dat er wel degelijk verschillen bestaan tussen mannen en vrouwen. Een van de meest krachtige verschillen is dat mannen liever met dingen werken, en vrouwen liever met mensen, waardoor ze een empathisch voordeel hebben. Vrouwen zijn gemiddeld ook eerlijker dan mannen.'

Liegt zij gemiddeld minder dan hij?

Vermerens claim steunt op onderzoek van onder meer psychologen Kibeom Lee (University of Calgary) en Michael Ashton (Brock University), en op studiewerk van en persoonlijke communicatie met Reinout de Vries (Vrije Universiteit Amsterdam), zegt hij aan de telefoon gestoffeerd per e-mail. De claim strookt ook met conclusies uit metastudies, zo blijkt.

(...)

Op do 24 okt. 2019 om 13:12 schreef Patrick Vermeren <vermeren.consulent@telenet.be>:

Prima passage Jan! Hartelijk dank voor de getrouwvolle weergave!

Beste groeten,

Patrick Vermeren

Van: Jan Jagers <jan.jagers@gmail.com>

Datum: donderdag 24 oktober 2019 om 13:13

Aan: Undisclosed recipients <vermeren.consulent@telenet.be>

Onderwerp: Re: fiat passage

Dank voor uw reactie nog, graag tot later, groet

Jan

Op do 28 nov. 2019 om 17:39 schreef Patrick Vermeren <vermeren.consulent@telenet.be>:

Beste Jan,

Ik ben niet geheel tevreden met de resultaten van uw factcheck. Krijg ik recht van antwoord? (zie bijlage).

Patrick Vermeren

0478 315 402

Tekst in bijlage:

Knack: Factcheck over eerlijkheid gefactchecked

Patrick Vermeren

“Everyone knows that men and women are different.... except social scientists”

Psycholoog Steve Stewart-Williams, 2019, blz. 62

Factchecking is natuurlijk een activiteit die al eeuwenlang belangrijk is. In tegenstelling tot wat velen denken is *fake news* immers geen recent fenomeen, maar iets van alle tijden. In de strijd om de macht of de strijd tussen ideologieën is het verspreiden van valse informatie altijd al een wapen geweest. Recent werd ik het voorwerp van een factcheck in Knack. Ondanks dat de stelling “vrouwen zijn gemiddeld eerlijker dan mannen” uiteindelijk als eerder waar werd omschreven, ben ik toch diep ontevreden over deze journalistieke factcheck. Waarom dan wel? Wel, eerst en vooral, wetenschap is een georganiseerd tegensprekelijk debat. Inderdaad, wetenschappers zijn het zelden met elkaar eens, maar in bepaalde wetenschappelijke vakgebieden is deze meerstemmigheid erger. In de sociale wetenschappen is dit zeker zo. Je zal dus als journalist altijd wetenschappers vinden die het niet eens zijn met hun collega's, maar daarom is het nog geen feit dat deze gelijk hebben (omgekeerd ook niet uiteraard). Om aan fact-checking te doen moet men wel wat meer lezen en niet een paar telefoontjes plegen.

Er is al veel inkt gevloeid over de studies die aantonen dat er een linkse bias is in de sociale wetenschappen. De naam alleen al: men gaat uit van de “sociale” mens. Hele vakgebieden zoals de sociale psychologie en de sociologie hebben zich decennialang verzet tegen het idee dat onze persoonlijkheid en ons gedrag ook voor een deel (!) konden verklaard worden vanuit onze menselijke biologie. Elke keer wanneer verwezen werd naar genen of biologie werd en wordt moord en brand geschreeuwd door mensen met een linksgeoriënteerde ideologie. Het ‘onbeschreven-blad’ (*blank slate*) denken ging ervan uit dat de mens totaal anders was dan andere dieren en dat werkelijk alles werd aangeleerd, ondermeer door socialisatie en leren. Dit zou niet meer of niet minder betekenen dat de mens als enige soort op deze aardbol niet zou zijn onderhevig geweest aan evolutie. Enter *Human Evolutionary Biology* en later (de jaren 80 van vorige eeuw) *Evolutionaire Psychologie*. Deze twee wetenschapstakken vielen deze onbeschreven blad doctrine aan. Zij stellen namelijk niet enkel dat Darwin het bij het rechte eind had wanneer hij stelde dat ooit psychologie op biologie zou moeten rusten, maar voorspelden ook dat mannen en vrouwen beschikken over andere psychologische eigenschappen door de verschillende selectiedruk waaraan onze voorouders in het verleden onderhevig waren. Zo zijn er niet alleen de uiterlijke fysieke verschillen zoals lichaamslengte, gewicht, spierkracht en uiteraard geslachtskenmerken die bij meisjes bovendien sneller tot uiting komen dan bij jongens, zo zal ook het brein net als andere organen onderhevig zijn geweest aan deze verschillende selectiedruk uit de omgeving. Deze wetenschappers vormen nog altijd een minderheid in de massa psychologen die onze wereld telt, maar zij zijn wel het kruim van de wetenschappers die de menselijke psyche bestuderen. Volledig in lijn met hun voorspellingen, zijn ondertussen tal van psychologische verschillen tussen hedendaagse mannen en vrouwen gevonden in tal van culturen: de *people versus thing orientation* bijvoorbeeld, waarbij babymeisjes al van bij de geboorte een voorkeur voor menselijke gezichten vertonen, terwijl babyjongetjes technische dingen fascinerend vinden, nog voor enige ‘socialisatie’ kan plaatsvinden. Het verschil is groot, namelijk een *effect size* van +0.80 of in mentaal omgerekend: dat 47,4% van de mannen en vrouwen geen enkele overlap vertoont als men de twee Gausscurves over elkaar plaatst. In mijn boek overloop ik de overweldigende bewijzen hiervoor. Een tweede grote verschil is de verschillende manieren van ruimtelijke oriëntatie, waar de *effect size* +0.50 is, of een non-overlap van 33%. En wat met eerlijkheid? Wel, wetenschappelijk gezien is de *effect size* +0.45, wat als medium sterk wordt gezien en een non-overlap van 27,40% oplevert. Dus geen enkele man is even ‘eerlijk’ als 27,4% van de vrouwen. In de ‘factcheck’ wordt het verschil tussen de ‘gemiddelde’ man en de ‘gemiddelde’ vrouw afgedaan als erg klein en dit gaat dus in tegen de wetenschappelijke consensus wat als klein, medium of groot wordt beschouwd. Trouwens, ondertussen is er nog een groter verschil gevonden tussen mannen en vrouwen, waarbij 62,20% van de vrouwen en mannen sterk verschillend zijn vertonen: de karaktertrek emotionaaliiteit (emotionele binding met anderen) zoals gedefinieerd binnen HEXACO laat zien dat het verschil tussen de groepen tussen de 0.86 en 1.28 bedraagt. Het ging hier om een steekproefgrootte van meer dan 100.000 mensen, wat veel groter is dan in de studies die de journalist aanhaalt. Vooraleer u om uw moeder of vader roept, emotionaaliiteit wordt hier gedefinieerd als bestaande uit vier facetten: hoe angstig iemand gemiddeld is, hoe bezorgd iemand gemiddeld is, hoe afhankelijk iemand is van anderen om zijn emoties mee te delen en hoe goed iemand emotionele verbondenheid met anderen kan voelen. Deze man-vrouw verschillen werden door evolutiebiologen en evolutiepsychologen voorspeld (zie overzicht in boek van Steve Stewart-Williams) en dus nu ook empirisch vastgesteld bij moderne populaties. Voor wie zich afvraagt hoe dit komt: honderden generaties voorouderlijke moeders waren onderhevig aan grotere selectiedruk om zeer nauw op elkaars lip te leven, waardoor eigenschappen die nuttig waren om te kunnen samenleven en samenwerken tot de vrouwelijke psyche gingen behoren. In de richting van meer eerlijkheid en meer emotionele binding in vergelijking met mannen. Al deze verschillen zijn niet het gevolg van socialisatie maar werden voorspeld door biologen en evolutionair psychologen op basis

van de mechanismen van natuurlijke selectie die op het niveau van de genen doorwerkt. Ondertussen hebben onderzoeksmethoden zoals gebruikt in de gedragsgenetica aangetoond dat het aandeel biologie bijna altijd minstens 50% bedraagt, in sommige gevallen oplopend tot 80 en zelfs 90%. We zien al deze biologische sekseverschillen bovendien in tal van andere primaten. De Nurture-only of socialisatietheorie is onhoudbaar.

Waarom verleenden de geconsulteerde sociale wetenschappers dan niet meer steun voor mijn stelling? Zoals gezegd, zijn niet alleen wetenschappers het wel vaker oneens met elkaar op basis van dezelfde data, maar is er een grote groep die duidelijk sterker gebiased is naar linkse of klassieke feministische strekking.

Een eerste mogelijke verklaring moeten we bij de journalist zoeken: hij framede de vraag blijkbaar zelf al enger dan de definitie zoals door mij gehanteerd: "Liegt zij gemiddeld minder dan hij?" Voor alle duidelijkheid: dat is dus niet mijn stelling, maar een verenging door de journalist. Eerlijkheid en bescheidenheid binnen de HEXACO is ruimer (eerlijkheid, fairness, hebzuchtvermijding en bescheidenheid). Maar ook bij de antwoorden van de drie sociale wetenschappers zelf kunnen we kanttekeningen maken.

Bruno Verschuere van de Universiteit van Amsterdam refereert wellicht naar een meta-analyse uit januari 2019 (Gerlach et al., 2019). In die studie vond ik de geciteerde cijfers ("42 procent van de mannen loog tegenover 38 procent van de vrouwen"). Bij nader inzien behandelde deze studie echter niet het concept eerlijkheid zoals gedefinieerd binnen HEXACO, maar enkel het aspect moedwillig liegen. De studie geeft zelf aan dat de experimentele (labo!) studies werden uitgevoerd bij overwegend economiestudenten en dat deze populatie "ver van representatief is voor de algemene bevolking" en zeker niet representatief voor wat "gender" betreft. Dit zijn letterlijke citaten uit de studie. De cijfers waarnaar ik refereer in mijn interview in De Morgen komen uit de algemene bevolking daarentegen, en bovendien niet uit laboexperimenten.

De uitspraken van Bart Wille verbaasden mij en prof. De Vries het meest. De klassieke doodoener dat mannen onderling meer verschillen en vrouwen onderling meer verschillen dan mannen en vrouwen onderling is een beetje kort door de bocht. Dat geldt natuurlijk voor heel wat eigenschappen, maar dat betekent nog niet dat het middelpunt van de Gausscurve (de 'gemiddelde' man of vrouw) niet drastisch kan verschuiven zoals ik hiervoor reeds besprak. In elk geval is een non-overlap van 27,4% niet min. Het wordt gezien als een medium sterk effect. Met andere woorden, het doet er toe! Ik ken Bart persoonlijk (hij doet onderzoek op een van onze databases over leiderschapsstijlen) en ik weet dat hij nog steeds overwegend werkt met de 5FM en de NEO-PI-R als vragenlijst, waarin eerlijkheid niet wordt gemeten op dezelfde uitgebreide manier als in de 6FM vragenlijst HEXACO.

Colette Van Laar identificeert zich als een sociale en culturele psychologe die verwijst naar... jawel 'socialisatie'. Jongens en meisjes worden volgens haar verschillend gesocialiseerd waarbij meisjes worden geleerd om meer rekening te houden met anderen. Je reinste blank-slatism. Ik neem

onbeschreven blad theoretici niet ernstig en u zou dit ook niet moeten doen. Vergelijk haar bewering met de vaststelling dat meisjesbabies al van bij de geboorte meer neiging vertonen om naar menselijke gezichten te zien in plaats van naar bewegende 'dingen', zonder dat er van enige 'socialisatie' sprake kan zijn. Maar erger nog, zij mocht haar mening zelfs kwijt zonder verwijzing naar enige studie. Beste journalist, dit komt ervan wanneer je niet de data checkt, maar gewoonweg een

Ik kan iedereen het boek *The Ape That Understood The Universe* van Steve Stewart-Williams aanbevelen. De manier waarop hij aantoont dat socialiseren een slecht verklaringsmodel is voor onze man-vrouw verschillen en de manier waarop hij aantoont dat verschillen tussen de gemiddelde man en vrouw er wel degelijk toe doen is werkelijk subliem.

Conclusie: over diverse contexten heen, blijft er een man-vrouw verschil dat medium groot is en dat zijn effect kan hebben in het dagelijkse leven. Waar dit man-vrouw verschil vandaan komt is nog onderwerp van verder onderzoek, maar volgens evolutionair biologen en evolutionair psychologen lijkt het geen twijfel dat een (groot?) deel van de verklaring moet gezocht worden in onze verschillende biologie als gevolg van verschillende selectiedrukken die onze voorouderlijke mama's en papa's ondergingen. De journalist bezondigde zich aan cherry picking: ik heb het raden waarom hij bepaalde wetenschappers contacteerde en andere niet.

Van: Jan Jagers

Verzonden: dinsdag 3 december 2019 17:08

Aan: Patrick Vermeren

Onderwerp: Re: fiat passage

Beste mijnheer Vermeren

Beste Patrick

Dank voor uw bericht met uitgebreide toelichting.

Uw verzoek is in behandeling, bij de hoofdredactie, van wie u een antwoord mag verwachten.

Hartelijke groet

Jan Jagers

Van:

Datum: woensdag 4 december 2019 om 18:56

Aan: Undisclosed recipients

Onderwerp: RE: fiat passage

Geachte heer Vermeren,

Dank voor het toesturen van uw stuk. Het is breed, boeiend en werpt belangrijke kwesties op.

Ik heb nog enkele vragen.

Als het over de factcheck zelf gaat – de eerste pagina van uw antwoord is prikkelend en interessant, maar voor de claims in de factcheck niet direct relevant - zie ik dat u één cijfer aanhaalt, met name daar waar u het heeft over de 'effect size +0.45', wat als 'medium sterk' wordt gezien. Daar ontbreekt vreemd genoeg een referentie aan het relevante onderzoek. Over welk onderzoek heeft u het? Die vraag is cruciaal, zeker omdat u even verderop de resultaten van een uitgebreide meta-analyse uit 2019, dit keer wel met referentie, betwist, zowel wat betreft relevantie voor de factcheck als qua representativiteit.

Mag ik voorts uit uw passage besluiten dat er volstrekt geen debat is over de 'effect size' van het m/-v-verschil als het gaat over eerlijkheid? Die is, zonder enige verdere discussie, +0.45? Er bestaat geen ander onderzoek dat tot een andere conclusie komt?

In een tweede argument verwerpt u ook dat de claim contextafhankelijk zou zijn – een argument van Colette Van Laar, waar u in uw alinea over haar inbreng echter niet op ingaat. (U verwijt haar wel 'je reinste blankslatism', terwijl ik voor dat verwijt, zeker in de reinste vorm, geen evidentie vind in haar antwoord.) Is het echt onzinnig om te denken dat de context van prestaties een effect zou kunnen hebben op het verschil in mannen en vrouwen als het over eerlijkheid gaat? Om te kunnen oordelen of de conclusie van de factcheck aangepast moet worden (van 'eerder waar' naar 'waar', bijvoorbeeld), moet die contextafhankelijkheid minstens besproken, en liefst weerlegd, worden.

En dan is er nog de kwestie nature/nurture, het punt waar u in uw antwoord het meest uitgebreid op ingaat. Opnieuw zijn uw beschouwingen bijzonder boeiend, maar het argument zelf doet er niet echt toe als het gaat over de onderzochte claim: vrouwen zijn gemiddeld eerlijker dan mannen, of ze zijn dat niet. Of dat een gevolg is van een verschillende biologie of van socialisatie is een kwestie die, hoe interessant die verder ook is, in strikte zin niet relevant is voor de factcheck.

Met vriendelijke groeten,

Bert Bultinck

Hoofdredacteur Knack

Van: Patrick Vermeren <vermeren.consulent@telenet.be>

Verzonden: zaterdag 7 december 2019 12:20

Aan: Bert Bultinck <bert.bultinck@knack.be>

CC: Jan Jagers <jan.jagers@gmail.com>

Onderwerp: Recht van antwoord

Geachte heer Bultinck,

Ik waardeer uw reactie ten zeerste. Ik heb op basis van uw opmerkingen mijn reactie wat gewijzigd en verzacht naar de journalist toe.

U vindt de aangepaste reactie, gewijzigd van structuur in bijlage.

Ik ga hierna kort in op uw onderstaande mail:

- U legt de lat voor mij anders dan voor anderen: geen enkele wetenschapper heeft moeten aangeven over welke studie het ging (er is geen referentie naar bronnen in de factcheck) of over hoeveel studies het ging. Ik heb in elk geval nu wel voor een aantal studies de bronnen meegegeven.
- Ik nam de referenties naar de studies over de effect sizes op tussen haakjes: voor Honesty/humility bedraagt de effect size +0.45 tot +0.49. Het gaat dus om gerepliceerd onderzoek, en +0.45 is het laagst gevonden cijfers. Ik vond inderdaad geen ander onderzoek dat tot andere resultaten komt.
- De meta-analyse uit 2019 betreft niet de Honesty/humility definitie, maar enkel moedwillig liegen. Ik heb de studie gedownload en geanalyseerd. De korte bespreking staat in mijn repliek.
- Mijn claim is inderdaad niet contextafhankelijk. Onderzoek naar het concept honesty/humility met vragenlijsten zoals de HEXACO of de BIG6 bevragen mensen namelijk over contexten heen en dus zeker niet 'contextvrij' zoals Colette van Laar aangeeft. Het gaat dus eerder om een tendens of een kansberekening. Wie bijvoorbeeld laag scoort op eerlijkheid (binnen HEXACO) zal niet altijd oneerlijk zijn met andere woorden. Zo zijn er experimenten die aantonen dat wanneer mensen vermoeden dat andere mensen hen zouden kunnen betrappen, mensen eerlijk gedrag stellen. Maar die experimenten tonen ook aan dat wanneer er geen enkele controle is, mensen die zichzelf als eerlijker zien (of van wie we een derden-beoordeling hebben zoals van partners, ouders, broers of zussen) ook gemiddeld eerlijker zijn in situaties waarin de verleiding om oneerlijk te zijn groot is.
- Ik ga in mijn repliek beperkt in op de contextafhankelijkheid van ons gedrag. Ik heb hier in mijn nieuwste boek een heel hoofdstuk aan gewijd. Ik bespreek de stelling "gedrag = persoonlijkheid x omgeving" zeer uitgebreid, omdat hier grote consensus over bestaat. Ik vermeld nu in het artikel kort de vier wetenschappelijke modellen die men gebruikt om te trachten de invloed van context te isoleren van persoonlijkheid. (Ik bespreek deze in mijn boek uitgebreid). Op dit moment bevinden deze modellen zich nog in de *context of discovery*: er is zeker en vast een plausibele hypothese dat context ons gedrag mee bepaalt. We hebben echter momenteel onvoldoende onderzoek dat deze hypothese bevestigt, dus we zitten nog niet in de context of proof. Het blijkt zeer lastig om fijnmazige voorspellingen te doen, elke context heeft vele variabelen. Evolutionair psychologen zijn altijd uitgegaan dat de context

een input vormt voor de verwerking in ons brein, wat uiteindelijk ons gedrag produceert: onze persoonlijkheid en ons brein in het algemeen zijn geëvolueerd om flexibel te zijn: andere context geeft andere output.

- Met uw laatste paragraaf ben ik het volstrekt oneens: als het niet relevant was voor de factcheck, waarom heeft Jan Jagers dan Colette van Laar enkel maar verklaringen laten geven, en geen studies die het cijfer van +0.45 contesteren? Zij beschouwt de stelling als onwaar om twee redenen: (1) het gedrag is contextafhankelijk en (2) meisjes en jongens worden anders gesocialiseerd. Ik bespeur geen spoor van gedeeltelijke biologische verklaring. Als zij mocht een verklaring geven voor eventuele verschillen, waarom mag ik daar dan niet op repliceren? Helaas is het antwoord niet zwart-wit, waardoor het toch vrij uitgebreid is. In mijn boek heb ik zelfs tientallen bladzijden nodig gehad om de verschillende onderzoeken te bespreken.

Ik kijk uit naar uw reactie.

Patrick Vermeren

Van: <bert.bultinck@knack.be>

Datum: maandag 16 december 2019 om 17:22

Aan: Undisclosed recipients <vermeren.consulent@telenet.be>

Onderwerp: RE: Recht van antwoord

Geachte heer Vermeren,

Dank voor uw antwoord. Ik heb uw argumenten besproken met de auteur van de factcheck, Jan Jagers. Hij heeft bij een aantal bronnen extra informatie opgevraagd. Daarom nu pas dit antwoord.

Ik ben het met u eens dat de stelling 'Vrouwen zijn gemiddeld eerlijker dan mannen' niet zomaar om te turnen is in de stelling dat vrouwen minder liegen dan mannen. En dus ook dat het onderzoek over liegen niet zomaar – en daarmee bedoel ik: niet zonder meer – kan gebruikt worden in een factcheck over eerlijkheid. (Dat wil niet zeggen dat het onderzoek volstrekt irrelevant is, daar kom ik zo meteen op terug.)

Daarnaast ben ik het ook eens met uw kritiek op de conclusie van de factcheck, en dan in het bijzonder op de passage waarin gesteld wordt dat het verschil tussen mannen en vrouwen op dit punt zo klein en contextafhankelijk is dat wetenschappers weerspreken dat het 'een zinvolle richtlijn' is. Dat laatste punt krijgt te veel gewicht in de factcheck. De factcheck moet een beoordeling zijn van de stelling 'vrouwen zijn gemiddeld eerlijker dan mannen', niet van een foute interpretatie van die stelling, bijvoorbeeld van lezers die op basis van die stelling voorspellingen willen doen over concrete, individuele vrouwen. We mogen ervan uitgaan dat mensen begrijpen wat het woord 'gemiddeld' betekent.

Ik ben het wél eens met de beoordeling van de stelling als 'eerder waar' in plaats van 'waar'. Er is namelijk wel degelijk wetenschappelijk debat over de grootte van het effect. U spreekt van 'medium sterk', andere onderzoekers noemen het effect 'eerder klein' of zelfs onomwonden 'klein'. Dat is van belang in de beoordeling van de categorische uitspraak 'vrouwen zijn gemiddeld eerlijker dan mannen'. In tweede orde: u heeft in het interview niet gespecificeerd dat het gaat over de 'HEXACO'-definitie van eerlijkheid. In het licht van de gewone, niet-technische betekenis van 'eerlijk' in de zin 'vrouwen zijn gemiddeld eerlijker dan mannen' is onderzoek over liegen wél relevant, en dus ook de door Jan Jagers geciteerde metastudie, die opnieuw het M/V-verschil op dit punt weliswaar als statistisch relevant maar wel klein omschrijft. Verschillende afzonderlijke studies tonen zelfs ronduit géén verschil als het gaat over 'dishonest behavior'.

In het licht van de wetenschappelijke discussie over de grootte van het effect van het verschil tussen mannen en vrouwen, en zeker in het licht van onderzoek dat géén verschil registreert, is het daarom correct om de stelling als 'eerder waar' te beoordelen.

Ik vind de discussie niettemin zeer relevant. Uw verhaal is bovendien zonder meer lezenswaardig. We publiceren uw antwoord op Knack.be dan ook met plezier, maar in een aangepaste versie, onder meer zonder onderstaande, eerder laatdunkende passage.

‘Om aan degelijke fact-checking te doen moet men dus heel wat zelf lezen en kritisch denken. Een paar telefoontjes plegen volstaat niet bij een wetenschappelijke factcheck. Ik heb er ook het raden naar waarom de journalist bij deze wetenschappers te rade ging trouwens.’

Jan Jagers heeft meer dan een paar telefoontjes gedaan. En de suggestie dat de wetenschappers lukraak gekozen zijn, klopt niet. Het zijn alle drie specialisten in het relevante onderzoeksdomein.

Bovendien zou ik u willen vragen om uw antwoord tot de kern van de zaak te beperken: de stelling ‘vrouwen zijn gemiddeld eerlijker dan mannen’. Ander onderzoek over de verschillen tussen vrouwen en mannen is niet onmiddellijk relevant voor de beoordeling van die stelling.

Met vriendelijke groeten,

Bert Bultinck

Hoofdredacteur Knack

Van: Patrick Vermeren

Verzonden: dinsdag 17 december 2019 11:20

Aan: Bert Bultinck

Onderwerp: Re: Recht van antwoord

Geachte heer Bultinck,

Dank voor uw uitgebreide antwoord dat aantoont dat u factchecking ernstig neemt. Er zijn twee zaken waarop ik graag wil reageren:

- Ik ben verbaasd dat wetenschappers een effect size van +0.45 tot +0.49 klein hebben genoemd. Dan wijken zij echt af van de overgrote consensus hierover. Er is zelfs een roep om voor medisch onderzoek en psychologisch onderzoek andere normen te hanteren: klein = +0.10; medium = +0.20 en groot = +0.30. Zie bijgaand artikel. Zelfs volgens de 'algemene aanvaarde wetenschappelijke normen' is een Cohen's *d* effect size van 0.45 tot 0.49 nog steeds medium sterk. Het zou echt verbazen mochten wetenschappers een effect size van 0.45 plots gaan 'klein noemen'. Men vindt dit terug in nagenoeg elk handboek statistiek: Effect sizes of 0–0.15 are considered non-existent, 0.40–0.60 is average and 0.60 or more is higher than average to large. Zie ook https://en.wikipedia.org/wiki/Effect_size of bij de universiteit van Colorado (tabel) : <https://www.uccs.edu/lbecker/effect-size>. Zoals uit bijgaand artikel mag blijken, vertonen minder dan 3% van de onderzoeksresultaten in psychologisch onderzoek een effect size van +0.50 of groter. In medisch onderzoek hanteert men zelf veel lagere cijfers, bijvoorbeeld om het verband tussen roken en longkanker aan te tonen. Nochtans betekenen deze lage cijfers daar in realiteit vele duizenden doden per jaar. Men moet dus niet alleen kijken naar het statistische cijfer, maar wel welk effect het heeft in het échte leven. Kleine statistische effecten met grote gevolgen dus.
- Ik ben ook akkoord met de weglating van de passage over de journalist op basis van uw uitleg. Wat mij nu niet geheel duidelijk is op basis van uw vraag om mij te beperken tot de kern van de zaak, is of u mijn reactie zelf zal inkorten, dan wel dat u dit van mij verlangt? Ik wil dit gerust doen en een bepaalde passage weglaten, maar ik wil dan ook graag een korte uitleg toevoegen hoe kleine verschillen in persoonlijkheid tot grote verschillen in gedrag kunnen leiden, zeker als dit cumulatief is (als men alle 5FM karaktertrekken samenneemt, overlappen mannen en vrouwen gemiddeld slechts 10% - er zijn wetenschappers die dus argumenteren dat we teveel naar de verschillen zien die afzonderlijk worden gerapporteerd per karaktertrek).

Hartelijke groeten,

Patrick Vermeren

Van:

Datum: dinsdag 17 december 2019 om 17:19

Aan: Undisclosed recipients

CC:

Onderwerp: RE: Recht van antwoord

Geachte heer Vermeren,

Ik vind het prima als u zelf een nieuwe tekst maakt, als dat uw voorkeur wegdraagt.

Ik zet onze opiniereacteur Jan Herregods bij de geadresseerden; hij zal de publicatie verder begeleiden.

Met vriendelijke groeten, en dank voor uw tijd,

Bert Bultinck

Hoofdredacteur Knack

Van: Undisclosed recipients

Datum: donderdag 19 december 2019 om 13:11

Aan:

CC: , Jan Jagers

Onderwerp: Re: Recht van antwoord

Geachte heer Herregods,

Ik verwijs naar onderstaande correspondentie met dhr. Bultinck. Ik paste mijn reactie aan, zoals u in de bijlage zal merken. Ik liet een aantal passages over andere man-vrouw verschillen weg. Ik ging dieper in op de discussie rond effectgrootte (ik gebruikte het Nederlandse woord voor 'effect size').

Ik kijk uit naar uw verdere begeleiding en de publicatie.

Hartelijke groeten,

Patrick Vermeren

0478 315 402

Beste heer Herregods,

Ik was nog één referentie vergeten (Gignac) bij de discussie over effectgrootte. Hierbij de versie 4.

Patrick Vermeren

Opiniepagina Knack, 24 december 2019:

<https://www.knack.be/nieuws/belgie/gemiddelde-man-vs-gemiddelde-vrouw-kleine-verschillen-kunnen-grote-effecten-hebben/article-opinion-1546837.html>